

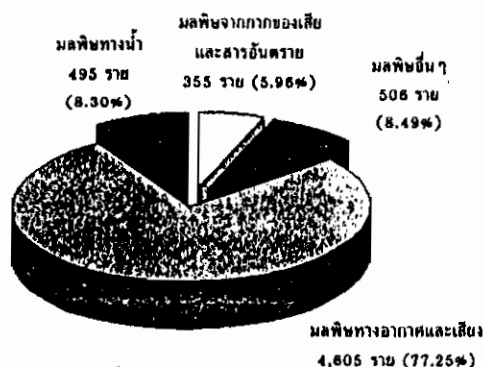

บทที่ 1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่างๆ ทั่วเขตกรุงเทพมหานคร ทุกวันนี้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ความมั่งคั่งรวมถึงการไม่เอาใจใส่ในการดูแลแหล่งน้ำของผู้น ในชุมชน ทำให้มีผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสภาพน้ำเสียและส่งกลิ่นเหม็นของแหล่งน้ำสาธารณะต่างๆ ซึ่งไม่เพียงแต่จะทำให้ระบบนิเวศน์ทางน้ำต้องถูกทำลายลง ทวีพยากรและสิ่งมีชีวิตในน้ำก็ไม่สามารถคงอยู่ต่อไปได้ สภาพวิกฤตของแหล่งน้ำเหล่านี้จะถูกแก้ไขและสามารถบำบัดให้ดีขึ้นได้ อย่างไร หากทุกคนยังไม่ให้ความสนใจและร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาสภาพแหล่งน้ำ เหล่านี้ให้กลับมาเป็นแหล่งน้ำที่ใสสะอาดเหมือนในอดีตที่ผ่านมาได้ อีกทั้งการขยายตัวของชุมชน และการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมทั้งในพื้นที่ชั้นในและชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร ทำให้แม่น้ำสาย สำคัญหลายสายที่ไหลผ่านได้รับผลกระทบจากปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยทิ้งลงโดยปราศจากการดูแล และควบคุมให้ถูกต้อง ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็น ปัญหาระดับชาติไปแล้วในขณะนี้

ดังนั้นในการพยายามหาแนวทางที่จะป้องกันไม่ให้สภาพของแหล่งน้ำธรรมชาติต้องเน่าเสีย และถูกทำลายลงไปมากกว่านี้ รัฐบาลเองได้ศึกษาและผลักดันโครงการบำบัดน้ำเสียให้เกิดขึ้นเพื่อ มารองรับวิกฤตการณ์น้ำที่เน่าเสียในเขตกรุงเทพมหานครให้ได้รับการฟื้นฟูให้เร็วที่สุด เพื่อให้ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของทุกคนให้ดีขึ้น จากการดำเนินการต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ซึ่งได้เน้นการแก้ไขมลพิษสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชน ปลอดภัยจากมลพิษสิ่งแวดล้อมโดยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในส่วนของตนและให้ความรู้แก่ ประชาชน ถึงแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ ซึ่งจากสถิติเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนอันเนื่องมาจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีต่อหน่วยงานที่รับ ผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมอนามัย และกรุงเทพมหานคร ใน รอบปี 2538 (กรมควบคุมมลพิษ : 2539) เรื่องมลพิษทางน้ำมีผู้ร้องทุกข์ 495 รายคิดเป็นร้อยละ 8.30 รองลงมาจากผู้ร้องทุกข์เรื่องมลพิษทางอากาศและเสียง 4,605 รายหรือร้อยละ 77.25 ซึ่งภาครัฐได้มีนโยบายว่า “เร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะทางน้ำ อากาศ เสียง รวมทั้ง ปัญหาจากสารพิษและกากของเสีย โดยยึดหลักผู้ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นผู้จ่าย (Polluter - Pays - Principle)” การบริหารการจัดการมลพิษจึงได้มีการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมทั้งในด้านบุคลากร กฎหมาย งบประมาณ การจัดตั้งองค์กร และมาตรการส่งเสริมด้านต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับกระแส โลกที่เปลี่ยนแปลงไป

สัดส่วนเรื่องราวร้องทุกข์ปัญหามลพิษ ปี 2538

ในปี พ.ศ. 2538 รัฐบาลได้มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษ เป็นเงินทั้งสิ้น 6,934 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.97 ของงบประมาณรายจ่ายของประเทศ จำนวน 715,000 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นงบประมาณด้านการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ 4,037 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 58.2 (กรมควบคุมมลพิษ : 2539) ทั้งนี้มีกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (ประกาศในปี 2538) โดยเน้น เฉพาะด้านมลพิษทางน้ำ ดังนี้

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2538
- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2538) เรื่องกำหนดให้ ท้องที่จังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสาคร และนครปฐม เป็นเขตควบคุมมลพิษ
- ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2538) เรื่องกำหนดประเภทของอาคารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่จะต้องถูกควบคุมการ ปลดปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ นอกจากงบประมาณแผ่นดินแล้ว ยังมีการจัดสรรเงินอุดหนุนและเงินกู้จากกองทุน สิ่งแวดล้อมให้แก่หน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรเอกชน สำหรับดำเนินการแก้ไขมลพิษ โดยในปี 2538 ได้จัดสรรเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น 555.12 ล้านบาท

ในอดีตหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการมลพิษ แยกสังกัดตามกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ในปี 2535 รัฐบาลได้จัดตั้งกรมควบคุมมลพิษ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและ แผนการจัดการมลพิษของประเทศ ในปี 2538 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “องค์การ จัดการน้ำเสีย” ขึ้นเป็นรัฐวิสาหกิจ โดยผ่านการเห็นชอบจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2538 และนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธยโปรดเกล้า ให้ตราพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2538 และได้มีการนำไปประกาศใน พระราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกา เล่ม 112 ตอน 33 ก. ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2538 เพื่อทำหน้าที่ ในการให้บริการในด้านการจัดการน้ำเสีย โดยจะเริ่มในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง เพราะเป็น พื้นที่ที่มีปัญหาหน้าเสียที่วิกฤตที่สุดของประเทศในขณะนี้ โดยในการดำเนินงานนั้นจะใช้เทคนิควิชา การด้านการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม ตลอดจนมีการนำวิชาการด้านการบริหารจัดการน้ำเสียที่ทำให้ เกิดการคุ้มทุนทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ และสิ่งสำคัญในการดำเนินงานก็คือ จะเปิดโอกาสให้เอกชน เข้าร่วมงานกับองค์การการจัดการน้ำเสีย (อจน.) อย่างเต็มที่ โดยที่อจน. จะเป็นเสมือนตัวกลางที่ถ่าย โอนอำนาจของรัฐให้แก่เอกชน เพื่อเข้ามาทำงานด้านการจัดการน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่

เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งนับว่าเป็นจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญของประเทศในการดำเนินวิธีการแก้ไขและจัดการกับปัญหาน้ำเสียในรูปแบบใหม่ ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการดูแลของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ภายใต้การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งเริ่มใช้ใน ปี พ.ศ. 2540 นี้ ในส่วนของนโยบายสิ่งแวดล้อมมีการเน้นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้มีสิทธิที่จะปฏิบัติและจัดการกับสิ่งแวดล้อมด้วยความร่วมมือของประชาชนเอง ความสำคัญจึงอยู่ที่ประชาชนจะให้ความสนใจและจะมีความร่วมมือได้แค่ไหน จึงเป็นความพยายามของภาครัฐที่จะให้ภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการพิทักษ์ดูแลสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ดังนั้นในการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ดูแลเฉพาะท้องถิ่น นั้น ได้มีการจัดการในด้านสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด เนื่องจากกรุงเทพมหานคร เป็นเมืองใหญ่มี ประชากรหนาแน่นถึง 5,570,734 คน (กรมการปกครอง : 2538) การวางแผนสาขาสิ่งแวดล้อม นั้น จากการพิจารณาถึงแผนการลงทุนหลักของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (2535 - 2539) ดัง รายละเอียดแสดงในตารางข้างล่างนี้

แผนการลงทุนหลักเพื่อการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535-2539)

ปีพ.ศ.	2535	2536	2537	2538	2539	รวม
แผนสาขาสิ่งแวดล้อม	3,170	4,154	6,143	6,058	11,875	32,000

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 นี้ได้มุ่งเน้นแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหามลพิษต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสีย ซึ่งแผนงานระดมทุนที่ผ่านมาในโครงการบำบัดน้ำเสีย ประมาณ 8,000 ล้านบาท จากจำนวนเงินลงทุน 32,000 ล้านบาทของแผนงานสาขาสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด แต่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพฯ ฉบับที่ 1-4 การดำเนินการถูกผูกขาดโดยเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ทำให้การพัฒนาที่ผ่านมาของกรุงเทพมหานครไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากคนกรุงเทพฯ เท่าที่ควร ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจว่ารัฐกำลังดำเนินการอะไร ในโครงการไหน

ดังนั้นแผนการลงทุนเหล่านี้ได้นำไปสู่การปรับปรุงแผนการพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 ภายใต้นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ.2540-2544) ซึ่งในเรื่องของคุณภาพน้ำจะเกี่ยวข้องกับ 2 นโยบายคือ นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ ว่าด้วยทรัพยากรทางน้ำ (Water Resource) ในการพัฒนาอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดินให้

เป็นระบบ ในทุกลุ่มน้ำให้มีปริมาณเพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน และนโยบายป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ (Water Pollution) ที่จะรักษาคุณภาพน้ำผิวดินให้ดีขึ้น (Surface Water) และคุณภาพน้ำทะเล (Coastal Water) โดยใช้มาตรการและกฎหมายเข้ามาควบคุม ที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

โดยแนวทางการบริหารงานและการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 ถึง 2544) ของผู้ว่ากรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน คือ ดร.พิจิตต์ รัตตกุล ได้ใช้กลยุทธ์ที่สำคัญคือ สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของภาครัฐให้มากที่สุด ฉะนั้น การดำเนินงานของกรุงเทพมหานครในเรื่องข้อมูลข่าวสารการพัฒนาต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีการเปิดกว้างเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกฝ่าย ไม่ใช่รวบรัดทำและรับรู้แต่เพียงคนไม่กี่กลุ่มเหมือนดังที่ถือปฏิบัติกันมาตลอด เพราะนั่นหมายถึงอนาคตของชาวกรุงเทพมหานครที่จะต้องได้รับผลกระทบจากแผนพัฒนา ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพฯ ฉบับที่ 5 นี้ ถือเป็นก้าวอย่างครั้งสำคัญที่มีการเปิดกว้างในการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกฝ่ายเป็นครั้งแรก

น้ำเสียของกรุงเทพมหานคร มีแหล่งที่มาจากที่พักอาศัยประมาณร้อยละ 75 และจากอาคารพาณิชย์และอุตสาหกรรมต่างๆ ประมาณร้อยละ 25 ปัจจุบันมีน้ำเสียเพียงส่วนน้อยที่ถูกเก็บในบ่อเกรอะน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้งสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ กรุงเทพมหานครจึงได้ดำเนินการมาตรการแก้ไขปัญหามลภาวะทางน้ำมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้จัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียจำนวน 6 โครงการใน 7 พื้นที่ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 191.7 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นปริมาณน้ำเสียที่จะสามารถบำบัดได้ในปริมาณวันละ 992,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งหากโครงการบำบัดน้ำเสียทั้งหมดนี้สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จก็จะสามารถขยายบริการครอบคลุมพื้นที่และเพิ่มขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสียได้มากขึ้น มีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังนี้

ชื่อโครงการ	พื้นที่ให้บริการ (ตร.ม.)	ประชากรเป้าหมาย	ปริมาณน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	ค่าใช้จ่ายโครงการ (ล้านบาท)
1. สีพระยา	2.7	120,000	30,000	464.40
2. รัตนโกสินทร์	4.1	170,000	40,000	850.56
3. บำบัดน้ำเสยรวมระยะที่ 1	37.0	1,080,000	350,000	7,700.00
4. ยานนาวา	28.5	580,000	200,000	4,712.00
5. หนองแขม-ภาษีเจริญ และ ราษฎร์บูรณะ	86.0	697,000	157,000	7,094.00
6. บำบัดน้ำเสยรวมระยะที่ 4	33.40	432,500	150,000	4,025.00
รวม	191.70	2,979,500	992,000	24,845.96

ที่มา : สำนักระบายน้ำ, กรุงเทพมหานคร

หากแต่ว่าปัญหาน้ำเสียของกรุงเทพมหานครยังจะทวีความรุนแรงมากขึ้น แม้ว่าโครงการบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร ทุกโครงการจะแล้วเสร็จในอีก 4-5 ปีข้างหน้าก็ตาม ก็จะสามารถบำบัดน้ำเสียได้เพียงครึ่งเดียวของปริมาณน้ำเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้นในขณะนี้ เพราะจากรายงานของกรมควบคุมมลพิษระบุไว้เมื่อปี 2538 พบว่า คุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คือมีออกซิเจนละลายน้ำต่ำมากในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2534 - 2538) มีค่าต่ำอยู่ในช่วง 0.3-2.6 มิลลิกรัมต่อลิตร (เฉลี่ย 0.8 มิลลิกรัมต่อลิตร) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 4^{*} ซึ่งกำหนดไว้เพื่อการอุตสาหกรรม ไม่ต่ำกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ส่วนค่ามาตรฐานความสกปรกของน้ำเสียที่จะใช้ออกซิเจนในการทำลายจุลินทรีย์สาร (ค่า BOD) กำหนดไว้ไม่เกิน 4 มิลลิกรัม/ลิตร แต่ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเฉลี่ยที่ 3.9 มิลลิกรัม/ลิตร นอกจากนี้ยังพบว่าปริมาณแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม ซึ่งก่อให้เกิดโรคทางเดินอาหารในคน ปกติกำหนดค่ามาตรฐานไม่เกิน 4,000 หน่วย แต่ที่ตรวจพบในช่วง 5 ปีเฉลี่ยที่ 912,200 หน่วย ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานถึง 228 เท่า เป็นค่าที่จะทำให้โอกาสที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพสูงมาก กล่าวโดยสรุปคุณภาพของแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ในภาวะวิกฤตตลอดสาย ได้รับความสกปรกจากชุมชนไม่ต่ำกว่าวันละ 390 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ : 2539) จากสภาพปัญหานี้ จำเป็นที่จะต้องมีการบำบัดน้ำเสีย หากพิจารณาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า แหล่งกำเนิดน้ำเสียให้น้ำเสียมากถึง 2,400,000 ลบ.ม./วัน ทว่าโครงการบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันใช้โครงการบำบัดน้ำเสียรวมสี่พระยาสามารถบำบัดได้เพียง 30,000 ลบ.ม. เท่านั้น ซึ่งพูดได้ว่ากรุงเทพมหานครมีกำลังบำบัดน้ำเสียได้เพียง 1.25% เท่านั้นเอง

ดังนั้นปัญหาน้ำเสียจึงไม่เพียงแต่เป็นความพยายามในการแก้ปัญหาโดยหน่วยงานของภาครัฐเท่านั้น ระบบบำบัดน้ำเสียต่างๆ ที่ได้สร้างขึ้นจะต้องมีการดำเนินการ (Operate) และการจัดการที่ถูกต้อง ซึ่งงบประมาณรวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ในโครงการ กรุงเทพมหานครยังเป็นผู้รับภาระอยู่ ดังนั้นจึงมีโครงการศึกษาความเหมาะสมในการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียในเขตกรุงเทพมหานครขึ้น เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียเพื่อคืนทุนตามหลักการที่ว่า ผู้ใดก่อให้เกิดมลภาวะ ผู้นั้นต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบำบัดมลภาวะนั้น (Polluter - Pays - Principle) ซึ่งค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสียนี้จะเก็บกับผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่เป็นผู้ทำให้เกิดน้ำเสียที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ เช่นในการวางแนวทางการขยายการพัฒนาเมืองต้องประสานสัมพันธ์กับระบบบำบัดน้ำเสีย ผังเมืองกรุงเทพฯ จึงกำหนดข้อบังคับให้การพัฒนาเพื่อการพาณิชย์และอุตสาหกรรมใหม่ทุกโครงการ เชื่อมต่อกับระบบบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานครและกำหนดค่าธรรมเนียม ซึ่ง

* แหล่งน้ำประเภทที่ 4 เพื่อการอุตสาหกรรม การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน (หมายเหตุ : แหล่งน้ำประเภทที่ 2 เพื่อการอนุรักษ์ การประมง การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ การอุปโภคและบริโภค ส่วนแหล่งน้ำประเภทที่ 3 เพื่อการเกษตร การอุปโภคและบริโภค)

ครอบคลุมทั้งค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการติดตั้งการเชื่อมต่อกับระบบ ผู้ใช้ยังต้องรับผิดชอบค่าก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเชื่อมต่อกับระบบในแปลงพื้นที่ของตนด้วย

ดังนั้นผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ควรจะมีความรู้ ความเข้าใจและได้รับข้อมูลในการจัดเก็บค่าบริการเหล่านี้ด้วย ไม่ว่าจะโดยการเผยแพร่หรือเป็นการแจ้งให้ทราบจากองค์กรหรือหน่วยงานของภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าว หรือโดยการนำเสนอข่าวสารข้อมูลของสื่อมวลชนที่จะเผยแพร่ให้ความรู้ที่เข้าถึงผู้บริหารธุรกิจทุกคนทุกประเภท เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้เสียที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของตนอย่างจริงจัง อีกทั้งยังเป็นการผ่อนปรนภาระของรัฐบาลที่ต้องรับผิดชอบในการผลักดันโครงการบำบัดน้ำเสียให้ลุ่สว่างด้วยดี

ในฐานะที่ผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ที่ดำเนินธุรกิจใดๆ อยู่ก็ตาม หากเพียงแต่ให้ความสนใจในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานหรือองค์กร ทั้งของภาครัฐและองค์กรเอกชนรวมทั้งโครงการรณรงค์ต่างๆ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในด้านการแก้ไขมลพิษทางน้ำ ผ่านสื่อมวลชนใดหรือสื่อบุคคลใดๆก็ตาม ความหวังที่จะให้ผู้บริหารธุรกิจเหล่านั้นหันมาให้ความสนใจและมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียนั้นจะมีมากน้อยเพียงใด นายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีและประธานสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย กล่าวไว้ใน การแสดงปาฐกถาเรื่อง “บทบาทนักธุรกิจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม” (29 พฤษภาคม 2539) ให้ข้อคิดเห็นว่า ในการแก้ปัญหามลพิษและความวิกฤตในด้านน้ำเสียนั้น คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นเรื่องของ การแก้ไขโดยเจ้าหน้าที่บ้านเมืองแต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้แท้จริงแล้วทุกคนจะต้องเข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหา อาทิเช่น

1. การจัดการระบบสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากการจัดทำนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมขึ้นในองค์กรก่อน และกำหนดแต่งตั้งบุคลากรเพื่อดูแลด้านสิ่งแวดล้อม หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กรนี้จะช่วยให้มีการมุ่งเน้นลดปริมาณน้ำเสียได้ เช่น การติดตั้งถังดักไขมัน ในธุรกิจหรือสถานประกอบการขนาดเล็ก หรือการกรองเศษอาหารและแยกเศษอาหารออกจากน้ำก่อนที่จะเทลงสู่ถังของสถานประกอบการประเภทร้านอาหารและไปจนถึงการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรม-กรรมที่มีสารเคมีที่แตกต่างกัน
2. การระดมทุนเพื่อลดมลพิษควรมีการใช้กลไกทางการตลาดเพื่อระดมทุนในการลดมลพิษทางน้ำ ตามหลักการ “ใครทิ้ง-ใครจ่าย” อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางน้ำแม้ว่าจะทำให้ต้นทุนสูง เช่น ในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ แต่ธุรกิจไม่ควรจะผลักภาระไปที่ประชาชนทั่วไปทั้งหมด หากแต่ควรคิดว่า การจ่ายค่าธรรมเนียมนี้ถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย

ดังที่ ดร.ธีระ พันธุมวนิช (2538) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ความร่วมมือ ร่วมใจ และการผลักดันนั้นต้องการจากทุกฝ่าย . อย่าไปนึกว่างานดูแลสิ่งแวดล้อมนี้เป็นของรัฐบาลแต่อย่างเดียว ก็

แก้ไขไม่ได้ ถ้าทางด้านธุรกิจช่วยด้วย ประชาชนเอาตัวก็สำเร็จ ถ้าทุกคนช่วยกันโอกาสก็จะทำให้เมืองใหญ่ๆ อย่างกรุงเทพฯ สะอาดกว่านี้ เป็นเมืองที่น่าอยู่จริงๆ ไม่ใช่ทนอยู่ เป็นเมืองที่ทุกคนอยากอยู่ โอกาสมันทำได้ ไม่ได้เหลือปากว่าแรง” โดยที่ในส่วนธุรกิจเอกชนนั้น ดร.ธีระเห็นว่าภาคธุรกิจควรจะเข้ามามีบทบาทแต่ทั้งนี้ผู้บริหารและเจ้าของสถานประกอบการจะต้องมีใจรักที่จะให้ความร่วมมือด้วย หรือมีทัศนคติที่เห็นด้วยในการแก้ไขในจุดนี้ โดยอาจจะเริ่มด้วยการจัดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในองค์กรก่อน

จากประเด็นและข้อคิดเห็นดังที่ว่านี้ เป็นหนทางที่เป็นไปได้ในแง่ที่ว่า ประชาชนทั่วไปรวมทั้งผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ จะให้ความสนใจและติดตามข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นความรู้ในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย โดยที่สื่อมวลชนเองก็ควรติดตามผลงานในการบริหารและนโยบายของหน่วยงานของภาครัฐที่มีต่อการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย และนำมาเผยแพร่ให้ทุกคนได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่รับข่าวสารโดยเฉพาะผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ที่มีบทบาทต่อสังคมนั้น สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมจาก PASSIVE CONSUMER เป็น ACTIVE CITIZEN คือทุกคนควรมีความกระตือรือร้นในการรับฟังข่าวสารข้อมูลต่างๆ จากสื่อมวลชนที่นำมาเสนอมากขึ้น และเกิดความรู้ ทัศนคติที่ดีที่จะมีส่วนร่วมต่อการในการหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย โดยพยายามนำเสนอและผลักดันให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในแนวทางที่จะเข้าไปแก้ไขคุณภาพน้ำให้ดีขึ้นได้

หน่วยงานของภาครัฐที่ร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียอยู่ในขณะนี้ หลายหน่วยงานก็ได้พยายามที่จะเร่งผลักดันมาตรการหรือกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหน้าเสียไปมากกว่านี้ โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ที่หลายคนต่างก็มองว่าเป็นแหล่งผลิตหรือปล่อยน้ำเสียออกมามากที่สุด ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ว่าการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดร.สมเจตน์ ทิณพงษ์ ได้ยืนยันเรื่องการวางมาตรการในการควบคุมการดำเนินการปล่อยน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของกรมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ทั้ง 26 แห่งทั่วประเทศว่า มีการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดจากการดำเนินงานของแต่ละโรงงานด้วยการวางระบบและปรับเปลี่ยนแนวทางในการบำบัดน้ำเสียให้ทันสมัยขึ้น และเป็นรัฐวิสาหกิจแห่งแรกที่นำเอา “ภาคเอกชน” ที่เป็นมืออาชีพเข้ามาร่วมดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อควบคุมและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการร่วมมือกับบริษัท เชมส์ วอเตอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัดจากประเทศอังกฤษ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นบริษัทที่มีประสบการณ์และชื่อเสียงในการเดินระบบบำบัดน้ำเสียทั้งหมดให้กับรัฐบาลอังกฤษ โดยได้เข้าร่วมทุนกับ บริษัท เฮอร์ลีย์คเกอร์ ในประเทศไทย จัดตั้งเป็นบริษัท เฮอร์ลีย์คเกอร์ เชมส์วอเตอร์ หรือ บีเจที วอเตอร์ ขึ้นมาดูแลงานบำบัดน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ภายใต้การดูแลของกรมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสที่ดีของผู้บริหารธุรกิจทุกคนทั้งของภาครัฐและเอกชนที่ได้มีส่วนร่วมที่จะเข้ามาเรียนรู้และศึกษาแนวทางการทำงานของบริษัทที่มีชื่อเสียงนี้ และยังสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในอนาคตได้อีก ภายใต้หลักการที่ว่า “การพัฒนาอุตสาหกรรมต้องดำเนินควบคู่ไปกับการดูแลสิ่งแวดล้อม” (มัทยา กัลยาณพงศ์ : 2539)

ในสังคมไทยนั้นการที่จะสามารถควบคุมผู้ประกอบการในธุรกิจต่างๆ ให้มีพฤติกรรมและมีส่วนร่วมได้ดีที่สุดนั้น เชื่อกันว่าควรจะต้องเกิดจากการกำหนดเป็นกฎหมายหรือบทลงโทษไว้เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกัน เช่น การก่อสร้างอาคารและการควบคุมการก่อสร้างที่เน้นหนักให้ผู้ประกอบการที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารและโครงการต่างๆ ในอาคารทุกประเภทจำเป็นต้องจัดทำรายละเอียดเรื่องการจัดการน้ำบาดน้ำเสียและสุขาภิบาล แนบมากับกระบวนการออกแบบก่อสร้างและมีการลงนามรับรอง หรือจากการที่ควบคุมประเภทของอาคารในการควบคุมการปล่อยน้ำเสีย โดยอาศัยอำนาจจากประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2537 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2538 ที่จะควบคุมอาคารมาตรฐานประเภท ก. คืออาคารที่ถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียตามมาตรา 69 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งจากรายงานของกรมควบคุมมลพิษพบว่า มีอาคารในกรุงเทพมหานคร 198 แห่งไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย 53 แห่ง และมีระบบบำบัดน้ำเสียแต่ไม่ผ่านมาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษถึง 109 แห่งจาก 145 แห่งและผ่านมาตรฐานเพียง 36 แห่งเท่านั้น ซึ่งล้วนแต่พบว่าเป็นอาคารที่ประกอบธุรกิจที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น โรงแรมดุสิตธานี, โรงพยาบาลพญาไท, ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน (ทุกสาขา), มหาวิทยาลัยเอแบค, อาคารชุด ITF, อาคารสินธร เป็นต้น (สยามธุรกิจ : 11 กุมภาพันธ์ 2539, หน้า 1, 4)

**รายชื่ออาคารของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร
ที่ไม่ผ่านการตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียของกรมควบคุมมลพิษ**

โรงแรม	โรงพยาบาล	ห้างสรรพสินค้า	มหาวิทยาลัย	อาคารชุด
ดุสิตธานี	พญาไท 1-2	เดอะมอลล์(ทุกสาขา)	ม.เอเชีย	ITF สีสลมพาเลข
ดิ เอ็มเมอรัลด์ รัชดาฯ	เดชา	โรบินสัน (ทุกสาขา)	ม.กรุงเทพ	ดอนเจดีย์ แมนชั่น3
เจ้าพระยา รัชดาฯ	ศรีวิชัย 1-2	เซ็นทรัล(ทุกสาขา) ยก	ม.เอแบค	เกศรี คอนโดฯ
เดอวิลส์ พาเลซ	เปาโล	เว็นลาดพร้าว	ม.ธุรกิจบัณฑิต	เกษกมล คอนโดฯ
อิมพีเรียล ควีนสพาร์ค	(ส่วนอาคารเก่า)	เยาฮัน	ว.อัสสัมชัญ	อาคารสินธร
เทลต้าแกรนด์แปซิฟิค	๔๘๔	เมอริคิงส์ (ทุกสาขา)	ร.ร.จ่านงค์พาณิชย์การ	๔๘๔
โมนาร์ดี ลีการ์เด็น		พาด้า (ทุกสาขา)	๔๘๔	
อลิซาเบธ		บางลำภู (ทุกสาขา)		
๔๘๔		อิมพีเรียล(ทุกสาขา)		
		๔๘๔		

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

สิ่งที่หน่วยงานของรัฐจะแก้ไขได้ก็คือส่งหนังสือแจ้งให้เจ้าของอาคารทราบและขอความร่วมมือให้ติดตั้งหรือปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐาน และจากนั้นจะมาตรวจสอบอีกครั้ง ซึ่งหากตรวจสอบแล้วพบว่ายังไม่ทำตาม จะทำการสั่งปิดอาคารที่ฝ่าฝืนได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 82 (3) (4) และ (5) ให้เจ้าพนักงานออกคำสั่งปรับเจ้าของอาคารหรือผู้ควบคุมเครื่องบำบัดน้ำเสียในกรณีที่มีเครื่องแต่ไม่ดำเนินการตาม หรือเพิกถอนการเป็นผู้ควบคุมเครื่องบำบัดน้ำเสียในกรณีที่ยังไม่ทำให้ได้มาตรฐาน โดยทางกรมควบคุมมลพิษจะทำเรื่องไปยังต้นสังกัด ซึ่งก็คือสำนักงานโยธาของกรุงเทพมหานครที่ออกใบอนุญาตให้ดำเนินการลงโทษตั้งแต่การปรับไปจนถึงเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งถ้าหากต้นสังกัดยังไม่ดำเนินการใดๆ กรมควบคุมมลพิษก็มีสิทธิ์ลงโทษผู้บริหารอาคารเหล่านั้นได้

ซึ่งจะเห็นว่า ในการวางมาตรการและกำหนดแนวนโยบายให้ปฏิบัติตามเหล่านี้ สิ่งที่ผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการสามารถให้ความร่วมมือได้ จะเป็นไปในทิศทางของการมีกฎหมายเข้ามาควบคุม การมีส่วนร่วมจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องทำตามมาตรการเหล่านั้น ซึ่งในที่นี้ ทางหน่วยงานของภาครัฐเองก็ยังไม่ต้องการจะใช้อำนาจดังกล่าว เพียงแต่คาดหวังและต้องการให้ผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการทุกคน มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาหน้าเสียร่วมกัน และยินดีที่จะปฏิบัติตามแนวนโยบายนี้ โดยในเมืองต้นยังต้องอาศัยกระบวนการสื่อสารทุกรูปแบบเข้ามาช่วยเพื่อให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้เหล่านี้ ออกไปในวงกว้าง ดังนั้น บทบาทของสื่อมวลชนต่างๆ ที่จะนำเสนอข่าวสารทั้งในแง่ของความรู้ในกฎระเบียบและมาตรการ, การรณรงค์ให้เกิดทัศนคติที่ดีในการที่จะร่วมมือกัน หรือการประจักษ์บุคคลที่ไม่ให้ความร่วมมือที่จะประพฤติปฏิบัติตามให้สังคมทราบในฐานะที่เป็นผู้ทำให้น้ำเป็นพิษ สิ่งเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับว่าทั้งภาครัฐและเอกชนจะเล็งเห็นความสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อมวลชนได้มากน้อยเพียงไร

อีกทั้งควรจะต้องมีการระดมสื่อบุคคลจากองค์กรต่างๆ ของรัฐหรือของภาคเอกชนที่ดี ที่จะมาให้ความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจต่างๆ ที่เจ้าของสถานประกอบการได้ดำเนินการอยู่ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารธุรกิจเหล่านั้นได้เปิดรับข่าวสารอย่างเต็มที่ อาทิเช่น สำนักกระบายน้ำกรุงเทพมหานคร ได้จัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ 150 ราย เพื่อทำความเข้าใจให้ปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมน้ำทิ้ง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2539 หรือการที่คณะกรรมการควบคุมการจัดสรรที่ดินเสนอวางมาตรการ กำหนดให้ผู้ประกอบการและบริษัทผู้ผลิตระบบบำบัดน้ำเสีย ที่มีอยู่ในปัจจุบันร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบบำบัดน้ำเสียที่นำมาใช้แต่ละโครงการ โดยการเตรียมออกระเบียบกำหนดร่วมให้ 3 ฝ่ายรับผิดชอบน้ำเสีย ทั้งผู้ประกอบการจัดสรร, ผู้ผลิตระบบบำบัดน้ำเสีย และผู้บริโภค โดยผู้ประกอบการและผู้ผลิตระบบบำบัดน้ำเสียต้องร่วมกันดูแล และค้ำประกันระบบบ่อในครัวเรือนระยะเวลา 2 ปี และหากเป็นบ่อรวมให้ดูแล 5 ปี หลังจากพ้นกำหนดให้ลูกบ้านเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งได้มอบหมายให้นายกสมาคมธุรกิจบ้านจัดสรรให้รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางและออกแนวระเบียบปฏิบัติใช้ต่อไป (กรุงเทพธุรกิจ : 9 สิงหาคม, หน้า 31)

นอกเหนือไปกว่านั้น หน่วยงานที่ดูแลในเขตพื้นที่ย่อย เช่น สำนักงานเขตต่างๆ ก็สามารถที่จัดสัมมนาหรือแนะนำให้ความรู้ประชาชนและผู้บริหารธุรกิจที่อยู่ในเขตพื้นที่นั้นๆ ได้ เพราะจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและดูแลธุรกิจแต่ละประเภทในเขตพื้นที่นั้นอยู่แล้ว เช่น การจัดสัมมนาโดยสำนักงานเขตคลองเตย ซึ่งได้เชิญผู้แทนจากกิจการโรงฆ่าสัตว์ อาคารชุด ห้างสรรพสินค้า โรงแรม ร้านอาหาร โรงพยาบาล โรงฟอกหนังและตลาดสด โดยเผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำเสีย และชี้ให้เห็นความสำคัญของการบำบัดน้ำทิ้งก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ที่จะก่อให้เกิดปัญหามลภาวะ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากสำนักระบายน้ำของกรุงเทพมหานครมาเป็นวิทยากรบรรยายความรู้เรื่องน้ำเสีย ผลกระทบของน้ำเสีย และการบำบัดตามกฎหมายการระบายน้ำทิ้ง (มติชน : 4 เมษายน 2539, หน้า 33) ซึ่งในการเผยแพร่ข่าวสารที่ให้ความรู้เหล่านี้ สื่อบุคคลจากหน่วยงานต่างๆ หากให้ความสนใจและประสานงานในการที่จะเผยแพร่ความรู้ให้เข้าถึงผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ได้ ย่อมเป็นที่แน่นอนว่า แนวโน้มในการร่วมมือจากผู้ประกอบการเหล่านี้ ที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือมาตรการที่วางไว้ก็ย่อมมีมากขึ้นด้วย การดำเนินการโครงการบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 แห่งก็กรุงเทพมหานครก็จะสามารถบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สภาพของแหล่งน้ำในอนาคตมีคุณภาพขึ้นได้

และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ ตัวผู้ประกอบการเองทั้งจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ที่ควรจะเพิ่มความสนใจในการติดตามข่าวสารที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่จะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาน้ำเสียโดยเร่งด่วน การเริ่มต้นตั้งแต่การบริหารและจัดตั้งระบบการบำบัดน้ำเสียในธุรกิจของตนไปสู่การจัดการระบบกับสังคมโดยส่วนรวม ย่อมจะทำให้ปัญหาคุณภาพน้ำถูกสร้างสรรค์ไปในทิศทางที่ดีขึ้น นำมาซึ่งภาพรวมของการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน หากแต่แนวความคิดนี้ จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไรคงจะต้องดูที่ปัจจัยพื้นฐานที่เกิดขึ้นในกระบวนการสื่อสารต่างๆ ที่มีในสังคมธุรกิจปัจจุบันนี้ เพราะกระแสแห่งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่กำลังพุ่งขึ้นมาเพื่อเรียกร้องให้ทุกหน่วย ทุกฝ่ายให้ความสนใจ ร่วมมือ และเกิดแนวความคิดที่ดีและสร้างสรรค์สังคมให้มีคุณภาพต่อไปได้ ก็ย่อมมาจากพื้นฐานของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ ที่ให้ความสนใจในเรื่องปัญหาน้ำเสียมากน้อยเพียงไร ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการค้นคว้าวิจัยเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ในโครงการบำบัดน้ำเสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ

• วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ

2. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ

● สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับทักษะคิดในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ
3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ
4. ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับทักษะคิด การแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ
5. ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ
6. ทักษะคิดที่มีต่อการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดหนี้เสีย ของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ

- **ขอบเขตการวิจัย**

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะ ผู้บริหารธุรกิจเอกชนที่ประกอบธุรกิจประเภทต่างๆ และเจ้าของสถานประกอบการที่ตั้งอยู่บนเขตพื้นที่ ที่มีโครงการบำบัดน้ำเสียทั้ง 6 โครงการ ในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

- **นิยามศัพท์**

พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและการเข้าถึงสื่อบุคคลประเภทต่างๆ

ผู้บริหารธุรกิจ หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพในธุรกิจด้านต่างๆ ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับผู้จัดการขึ้นไป ซึ่งรวมถึงผู้ที่เป็นเจ้าของสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่โครงการบำบัดน้ำเสีย 6 โครงการ ในพื้นที่ทั้ง 17 เขต ในเขตกรุงเทพมหานคร

โครงการบำบัดน้ำเสีย หมายถึง โครงการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียรวมทั้ง 6 โครงการของกรุงเทพมหานครซึ่งครอบคลุมเขตพื้นที่ชั้นและชั้นนอกที่มีปัญหาน้ำเสียรุนแรง

การเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง ความสนใจ ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต

การเข้าถึงสื่อบุคคล หมายถึง ความสนใจ ความบ่อยครั้งในการติดต่อสื่อสาร หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารจากบุคคลต่างๆ เช่น บุคคลในวงการธุรกิจที่ติดต่ออยู่ เพื่อน พนักงานในที่ทำงาน หรือการจัดอบรมสัมมนาของหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ ที่รับผิดชอบและมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขในเรื่องปัญหาน้ำเสีย

น้ำเสีย หมายถึง น้ำที่ผ่านการใช้แล้วในกิจกรรมต่างๆ ที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

ปัญหาน้ำเสีย

หมายถึง สภาพของน้ำเสียที่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาทางด้านมลพิษทางน้ำ อันก่อให้เกิดสภาพเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น มีสีดำคล้ำ และมีค่า BOD สูง

ความรู้ในโครงการบำบัดน้ำเสีย หมายถึง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับทราบถึงแนวทางมาตรการและนโยบายต่างๆ ที่มีต่อการดำเนินโครงการบำบัดน้ำเสียเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำเสียในเขตกรุงเทพมหานคร

ทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อข้อมูลข่าวสารเรื่องปัญหาน้ำเสียและการดำเนินโครงการบำบัดน้ำเสียของหน่วยงานรัฐที่ได้รับรู้มาทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย หมายถึง การปฏิบัติตน การให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย เช่น ติดตั้งเครื่องดักไขมันในอาคาร การสร้างถังบำบัดน้ำในสถานที่ประกอบการ ก่อนที่จะปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง หรือการเข้าร่วมโครงการรณรงค์ต่างๆ เช่น โครงการรักเจ้าพระยากับตาวิเศษ เป็นต้น

● ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะให้แนวทางในการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาน้ำเสียต่อการวางแผนและวางนโยบายขององค์กรและหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมกันในการดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาโครงการบำบัดน้ำเสียของรัฐในอนาคตต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวคิดให้กับภาครัฐในการวางแผนประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากวิจัยนี้ อันจะช่วยให้มองเห็นว่าผู้บริหารธุรกิจในระดับผู้บริหารและเจ้าของสถานประกอบการต่างๆ นั้นมีแนวคิด ทัศนคติ ที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียได้อย่างไรเพื่อที่จะช่วยรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะทั่วไปให้ดีขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้มีการนำความรู้ และสื่อต่างๆ ที่มีอยู่แล้วมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคลประเภทต่างๆ ให้มากขึ้น